

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologiæ Polemicæ Universæ

Pichler, Vitus

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXIII.

§. 2. Quomodo Christus sit præsens? an cum pane? ubi de
Transubstantiatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39374

uari &c. quæ omnia admitti debent, si admittatur realis præsentia Christi in hostia consecrata. R. Absurdum neutiquam dici debet, quod ipse Christus fieri voluit, ex infinita charitate erga nos cupiens intimè nobiscum uniri, & nos quasi in se transformare. Quod sic voluerit, probant inconcussa argumenta nostra. Non abhorret à nostra vilitate, stomacho fætido &c. cum ipse nihil ampliùs pati possit in Eucharistia, tum quia ejus corpus jam est gloriosum, tum quia partes corporis sunt penetratæ, cujusmodi penetratio supernaturaliter possibilis est juxta Philosophiam. Qui indignè sumunt, vel

tractant Corpus Christi in Eucharistia, si id faciant ex malitia, peccant quidem gravissimè, Christus tamen inde nihil patitur. Si projiciatur in cloacas, tam parùm fædatur Corpus Christi, quàm parùm fædatur Divinitas, etiam in sordidissimis locis præsens, aut radins solis per cloacas transiens, sed solum species panis & vini fædantur. Unde Corpus Christi nec ejicitur per secessum, ut spurcè obgannunt heretici. Sic pariter, si cremetur hostia, computrescat in Sacrario &c. ejusmodi non Corpus Christi afficiunt, sed species duntaxat Eucharisticas panis & vini, quibus subest Christus.

§. II.

Quomodo Christus sit præsens in Eucharistia? an cum pane? Ubi de Transsubstantiatione.

6. Sciendum, Lutheranos mordicus tenere, quod substantia panis & vini post verba Consecrationis permaneat, atque Corpus Christi uniatur panis, & sanguis uniatur vino, unione quadam incomprehensibili, quam vocant Sacramentalem, quæ facit, ut Corpus Christi mediante pane, & cum pane manducetur, propterea dictos *Impanatores*. Econtra Catholici semper docuerunt, substantiam panis & vini converti in Corpus & Sanguinem Christi, ita ut substantiæ panis & vini non ampliùs subsint illis accidentibus, quibus ante consecrationem suberant, sed Corpus & Sanguis Christi sint sub accidentibus seu speciebus panis & vini. Quam

R. P. Picbler Theol. Polémica

conversionem substantialem Ecclesia, ut meliùs exprimeret, in Concilio Lateranensi IV. sub Innocentio III. c. 1. appellare cœpit *Transsubstantiationem*, serè sicut Concil. Nicænum excogitavit vocabulum *ὁμοούσιος* ad meliùs exprimendam æqualitatem Filij cum Patre, & Concil. Ephesinum vocem *θεοτόκος* ad exprimendam Maternitatem Dei; nam quoad rem ipsam hæc mysteria priùs jam fuerant credita in Ecclesia.

Dicendum. Post Consecrationem non ampliùs adest substantia panis & vini, sed Corpus & Sanguis Christi cum anima & Divinitate sub speciebus tantùm seu accidentibus panis & vini. Adeoque datur vera Transsubstantiatio.

CCCC 2

Proba.

Probatur 1. solidissime ex verbis Consecrationis, quæ sunt ista: *Hoc est Corpus meum: hic est calix Sanguinis mei* (vel) *hic est Sanguis meus.* Jam sic: in omni propositione affirmativa vera debet subjectum & prædicatum esse realiter idem, & termini supponere pro eadem re: ergo etiam in hac propositione, *hoc est Corpus meum*, subjectum & prædicatum debent esse realiter & objectivè idem, ac terminus *hoc* supponere pro eadem re, pro qua supponit terminus *Corpus meum*: ergo finita hac propositione (si vera sit, uti veram esse fatentur Adversarij) non amplius adest substantia panis; aliàs per *hoc* deberet intelligi panis, ita ut sensus esset: *Hic panis est Corpus meum*; quæ propositio evidenter est falsa, quia affirmat identitatem inter panem triticeum & Corpus Christi, prædicat disparatum de disparato &c. nec minùs implicat, panem esse, & cum veritate dici Corpus Christi, ac implicat hircum esse cervum, vel hircum cum veritate dici cervum. Itaque per *hoc* intelligitur Corpus Christi, licet clarè non exprimat Corpus Christi ex parte subjecti per *hoc*; illud enim debet intelligi, quod in sine propositionis accidentibus his subest, & subjectum debet supponere pro eo, pro quo supponit prædicatum, ut apud Philosophos est extra controversiam.

Confirmatur. Evidenter falsum est, quòd panis sit corpus *pro nobis traditum*, & vinum sit sanguis *pro nobis effusus*; de cujusmodi tamen corpore & sanguine intelligi debent verba Consecrationis; ergo pronomina demon-

strativa *hoc hic* non denotant panem & vinum, sed aliam substantiam sub eorum accidentibus.

Regerit Gerardus, & cum eo multi Lutherani. Ista propositio, *panis est Corpus Christi*, est vera, quia subintelligitur *Sacramentaliter*, ferè sicut hæc propositio est vera, *homo est Deus*, quia subintelligitur *personaliter*, licet natura humana maneat cum natura Divina, & illa non convertatur in hanc. Quamvis enim panis non sit Corpus Christi essentialiter (nec figuratè & significatè tantùm, ut volunt Sacramentalitè) est tamen Corpus Christi *Sacramentaliter*, propter unionem sacramentalem, sicut per unionem personalem homo dicitur DEUS personaliter; panis enim & Corpus Christi sunt unum Sacramentale in Eucharistia, sicut natura humana & Divina in Christo sunt unum personale. Hæc unio *Sacramentalis*, per quam panis & Corpus Christi sunt unum Sacramentale, est soli DEO cognita, piè à nobis credenda, nequaquam verò curiosè investiganda, ut ait §. 112. de Cœna; facit tamen, ut manducato pane consecrato manducetur etiam Corpus Domini.

R. 1. istud Sacramentaliter vox est, prætereaque nihil; nihil enim ad caput explicat; panis enim & Corpus Christi non sunt unum suppositum, nec habent communem substantiam, vi cujus Recta identificentur, uti tamen *hic homo subsistens* & *Deus* secundùm Rectum identificantur, quippe tam ex parte subjecti in Recto importatur *subsistentia* quàm ex parte præ-

prædicati, ita ut sensus sit: *Subsistentia Divina, terminans hanc naturam humanam, est subsistentia & natura Divina.* Ubi enim non datur identitas realis inter Rectum subiecti & prædicati, unum de altero affirmari cum veritate nequit; unio enim non sufficit, qualiscunque sit. At illa unio *Sacramentalis* sicut est inexplicabilis, ita nullam facit identitatem nisi imperceptibilem & chymericam inter panem & Corpus Christi: ergo non est paritas cum illa propositione: *homo est Deus.* R. 2. Cur Gerardus admittit hanc propositionem, *homo est Deus*, cum tamen aliunde ejus veritatem probare nequeat, nisi ex declaratione Ecclesiæ, unam in Christo personam & duplicem naturam admittentis? Et cur non rejicit ut falsam hanc, *panis est Corpus Christi*, quam ut falsam rejicit eadem Ecclesia, docens Transsubstantiationem? R. 3. Pari jure nugabor ego, & dicam, rectè affirmari, *hircus est cervus*, subintelligendo *phantasticè*, quia inter hircum & cervum datur unio phantastica. Vel, *corpus est anima*, subintelligendo *essentialiter*, quia inter corpus & animam hominis datur unio essentialis. Aut, *pes est caput*, subintelligendo *integraliter*, quia uniuntur unione integrali. Dum Gerardus dicit, officium unionis Sacramentalis esse, ut faciat manducato pane manducari etiam Corpus Christi, supponit, quod est in questione; de hoc enim queritur, an panis maneat: cum Christi Corpore uniat, & manducetur. Ferè ac si quis diceret, officium unionis inter hircum

& cervum esse, ut faciat hircocervum, vel ut cum hircu capiatur simul & cervus.

Urget ex Luthero. Qui alteri ostendit dolium vel vitrum vino plenum, rectè dicit, *hoc est vinum*: ergo etiam de pane, in quo est Corpus Christi, rectè dicitur, *hoc est Corpus Christi.* R. Liquida hæc comparatio, ex cella Lutheri hausta, multum descendit ab illa priore, quam instituit Gerardus de Personalitate Christi, vi ejus homo dicitur DEUS. An fortassis etiam inter vinum & vitrum videt Gerardus aliquam admirabilem & inexplicabilem unionem, personalem vel Sacramentalem? Satis apparet, & Lutherum & Gerardum, dum hanc comparisonem instituunt, non amplius fuisse sobrios, nec satis vidisse, quòd deserant proprietatem verborum Christi, *hoc est corpus meum*, quam prius ad eò servidè tueri volebant contra Carolstadium, Zwinglium, Oecolampadium &c. quos Lutherus, quia tropicè exponebant prædicta verba, ut Hæreticos & Sacramentarios persecutus est, solitâ modestiâ eos compellens *Schwermer / Bolder, Kumpel, Lugen, Geister / Keger, Meister / Bibelsverviester* &c. Nunc verò incipit ululare cum lupis; nam si paritas tenet, tunc sensus verborum Christi erit iste: *In hoc pane continetur Corpus meum*; sicut altera propositio habet hunc sensum: *in hoc vitro est vinum.* Igitur Pronomen *hoc* Luthero & Gerardo idem significabit, quod significat adverbium *hic* (*in hoc loco*) ut exposuit Carolstadius &c. Estne

Cccc 3

hoc

hoc servare proprietatem verborum ? Debet igitur substantia panis cedere, ut per hoc intelligatur illa substantia, quæ in fine propositionis subest accidentibus: aliàs propositio non erit vera, vel non erit propria acceptio pronominis hoc.

2. Replic. Si propterea debet fieri Transsubstantiatio, ne per tò hoc intelligatur substantia panis, etiam fieri debet transaccidentatio, ne per tò hoc intelligantur accidentia, & ne sensus verborum sit: *Hoc album rotundum est corpus meum*: Consequens non potest admitti: ergo. R. N. sequelam; quia si per pronomen hoc demonstramus aliquam rem, nunquam solet intelligi accidens, sed substantia semper, nisi expresse determinetur à loquente accidens. Possunt igitur verba Christi accipi in sensu proprio; & sunt adhuc vera, etiam si accidentia permanent; quia eorum sensus est iste: *Substantia sub his accidentibus existens est Corpus meum*. Ratio autem, cur Christus voluerit permanere accidentia panis, & non mutari in accidentia carnis, potest esse 1. ut hoc augustissimum mysterium abscondatur à sensibus, & sic majus sit meritum fidei, 2. quia horror esset carnem humanam in propria specie manducare.

Prob. nunc assertio 2. ex Traditione perpetua, & sensu Ecclesie. S. Irenæus l. 5. c. 2. adv. hæres. Valentini &c. dicit: *Quando ergo & mixtus calix & fractus panis percipit Verbum Dei, fit Eucharistia Sanguinis & Corporis Christi*. S. Cypr. serm. de Cæna Dom. *Panis iste, quem Dominus Discipulis*

porrigebat, non effigie, sed natura mutatus, omnipotentia Verbi factus est caro. Theophyl. in c. 6. Joan. *Igitur & nunc panis in carnem Domini mutatur*. Et quomodo non apparet nobis caro, sed panis? ut non abhorreamus ab ejus esu. S. Cyrill. Jerosol. Cat. Mystag. 3. *Panis Eucharistia post S. Spiritus invocationem non amplius est panis communis, sed est Corpus Christi*. Et Catech. 4. *Sic enim corpus & sanguinem suum fruenda nobis donasse persuasum firmiter habebimus, ut ea cum omni certitudine tanquam Corpus ipsius & Sanguinem sumamus*. Nam in specie panis dat nobis corpus, & in specie vini dat nobis sanguinem, ut cum sumpturis gustes Corpus & Sanguinem Christi, factus ejusdem Corporis & Sanguinis particeps. S. Ambr. l. 4. de Sacram. c. 4. *Panis iste panis est ante verba Sacramentorum, ubi accesserit consecratio, de pane fit caro Christi, & c. 5. antequam consecretur, panis est: ubi autem verba Christi accesserint, Corpus est Christi*. S. August. ut citatur à Gratiano Dist. 2. de Consecrat. can. nos autem. *Nos autem in specie panis & vini, quam videmus, res invisibiles, id est, carnem & sanguinem honoramus &c.* Cum fideliter fateamur, ante consecrationem panem esse & vinum, quod natura formavit, post consecrationem verò carnem Christi & Sanguinem, quod benedictio consecravit. S. Damasc. l. 4. Orthod. fidei c. 14. *Ipsè panis ac vinum in Corpus & Sanguinem DEI immutantur*. Sufficiant hæc apertissima

simā Antiquitatis testimonia pro Transsubstantiatione seu conversione substantiæ panis & vini in substantiam Corporis & Sanguinis Christi, quam operantur verba Consecrationis. Quid enim est panem fieri Corpus Christi, naturā mutari, in carnem mutari, immutari &c. nisi fieri conversionem panis in Corpus Christi, sicut lignum dicimus converti in ignem, dum videmus lignum & deligno fieri ignem? Quid est, panem non amplius esse panem, apparere panem, non esse, relinqui tantum speciem, formam, effigiem, non naturam &c. nisi substantiam panis non amplius adesse, sed sola accidentia? Datur nempe terminus à quo, scilicet panis, terminus ad quem, scilicet Corpus Christi, & medium commune, in quo fit transitus, scilicet accidentia panis: ergo omnia ad conversionem substantialem requisita. Sive dein substantia omnino destruat, quod verius est, sive alibi asseratur.

10. Ob. 1. Paulus Panem Eucharisticum etiam post Consecrationem ad minimum sexies vocat panem: ergo adhuc panis est etiam post Consecrationem. Idem Paulus 1. Cor. 10. dicit: Panis, quem frangimus, nonne participatio Corporis Domini est? hoc est, communicatio, communio: atqui non datur duarum rerum communio, nisi utraque res maneat in sua natura: ergo ut sit communio panis & Corporis Christi, debet manere substantia panis cum Corpore Christi, nec potest panis converti in Corpus Christi. Hæc sunt præcipua argumenta contra Trans-

substantiationem, ut fatetur ipse Gerardus §. 126. Sed facile R. Paulus post Consecrationem vocat adhuc panem 1. ampliatiue, quia fuit panis, sicut in Evangelio dicitur: cæci vident. 2. Quia figuram panis adhuc retinet, & externam speciem; Scriptura enim solet res vocare taliter, qualiter apparent exteriùs: sic serpentem aneum vocat serpentem. 3. Quia est panis spiritualis, supersubstantialis, verus anima cibus. 4. Quia ex pane materiali factus. 5. Quia apud Hebræos quilibet cibus vocari solebat panis. Minime autem dixit, quod substantia panis triticeæ permaneat, quia contradixisset verbis Christi: Hoc est Corpus meum. Ad 2. Panis iterum non sumitur substantialiter, sed accidentaliter; ampliatiue, vel pro cibo spirituali &c. Si urgeas communionem rerum duarum, reperies eam in accidentibus & in Corpore Christi; nam istud late in illis, & cum accidentibus participatur & comunicatur tibi Corpus Christi.

Dices. Juxta historiam Evangelicam Christus accepit panem, benedixit, fregit, deditque Discipulis, dicens: Hoc est Corpus meum: ergo per hoc intelligitur panis. 2. Quando Christus Joan. 6. dixit: Ego sum panis, panis non fuit mutatus in Corpus Christi. R. ad 1. N. Conf. panis enim per verba Consecrationis fuit immutatus. Argumentum videtur simile huic: Petrus in macello emit carnes crudas: ergo comedit carnes crudas; quia illud comedit, quod emit. Ad 2. N. paritatem, quia in priori tex-

tu Christus non loquitur de pane materiali, sed de coelesti & vivo, ut patet ex verbis subsequenter: in posteriore autem Christus adhibet locutionem propriam, quia nec ex antecedentibus nec subsequenter colligitur tropus vel figurata locutio. Hanc responsionem.

Urgebunt Lutherani & Calvinistæ. Lutherani dicent: ergo Joan. 6. non agitur de reali manducatione carnis Christi, sed tantum de spiritali, quod tamen Catholici communiter negant. Calvinistæ inferent: si Jo. 6. panis sumitur figuratè, & spiritali tantum manducatione dicitur sumi caro Christi, etiam in institutione Eucharistiæ sumitur tantum figuratè pro signo Corporis Christi, & istud solummodo spiritaliter manducabitur. Confirmant suam opinionem ex PP. qui Eucharistiam subinde vocant figuram, symbolum, signum Corporis Christi. Et S. August. ut refertur Can. ut quid Dist. 2. de Consecr. dicit: *Ut quid paras dentem & ventrem, crede & manducasti.* Alij vocant cibum mentis, non ventris, & manducare jubent corde & spiritaliter.

R. 1. *Lutheranis.* Christum Joan. 6. loqui de sua carne vera & physica, eaque realiter manducanda, patet tum ex communi Ecclesiæ interpretatione (quidquid in contrarium dixerint Biel, Cusanus, & Cajetanus, qui propterea graviter vapulant ab alijs Catholicis DD.) tum ex eo, quia Christus rotundè asseveravit ibidem, *caro mea VERE est cibus*, & insuper potius voluit permittere discessionem

quorundam discipulorum, & scandalum Judæorum, qui de reali manducatione sermonem Christi intelligentes novitate insolita rei offensi sunt, quam sermonem suum mitigare, dicendo, suam carnem tantum manducari spiritaliter per fidem, quod facillimè potuisset facere; non tamen fecit, imò magis & iterum inculcavit, dicens: *Nisi manducaveritis carnem Filij hominis &c.* Igitur Christus in cit. c. 6. à pane corporali transitum fecit ad panem spiritualem, qui est *caro Christi vera, realiter manducata.* R. 2. *Calvinistis.* Ex contextu clarum est, Christum Joan. 6. se vocare panem, non materialem, sed *vivum, de caelo descendentem &c.* adeoque spiritualem. Econtra in historia institutionis nullum reperitur vestigium tropi, figuratæ, & improprie locutionis circa hæc verba: *Hoc est Corpus meum.* Patres Eucharistiam rectè vocant symbolum, signum &c. Corporis Christi, quia species Eucharistiæ sunt verè signa panis spiritualis, qui est Corpus Christi latens; at non sunt pura signa, sed simul etiam continent signatum suum, nempe Corpus Christi, quod Patres etiam testantur. Quin totum hoc Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi simul est signum & memoriale Passionis mortisque Christi. Quando PP. nominatim S. August. dicunt, Christum in Eucharistia spiritaliter, & per fidem manducari, esse cibum mentis &c. non excludunt presentiam & manducationem realem, sed indicare volunt, ad fructuosam sumptionem non sufficere, si Corpus Christi corporaliter & realiter

tan-

tantum, sine fide viva & animi devotione, recipiatur; proinde non de essentia, sed de fructu Cœnæ Eucharisticæ loquuntur.

11. Ob. 2. Scriptura nec quoad vocem, nec quoad rem meminit quidquam de Transsubstantiatione. 2. Patres aliqui eam expressè negant. Aliqui Scholastici Pontificij de ea dubitant: ergo. Quippe Gelasius Papa I. adv. Eutychem & Nestorium p. 689. edit. Basil. anno 1536. dicit: *esse non definit substantia vel natura panis & vini, scilicet in Sacramento Eucharistia. Theodoretus antiquior dial. 1. Neque enim signa mystica post sanctificationem recedunt a sua natura, manent enim in priori sua substantia, forma, & specie, & videri, & tangi possunt, sicut & prius.* Scotus & Cameracensis dicunt, non exstare Scripturæ locum, unde satis probetur Transsubstantiatio, & ante Concil. Lateran. IV. eam non fuisse dogma fidei.

R. ad 1. Vocem non moramur; quoad rem probavimus ex verbis Consecrationis. Ad 2. N. utrumque membrum. De Gelasio hujus libri auctore res incerta est, an fuerit Papa, an Episcopus Cæsariensis, an Cypriensis, an non Gennadius quidam: dein liber ipse est valde mutilus & depravatus, ut vix versus dicatur purus restare. Theo-

doretus fortè non fuit satis purus à fermento Nestorianismi, cujus publicè fuit accusatus. Deinde etiam unus, vel alter, etiam Papa (ut Doctor privatus) in hoc puncto aliter sensisset; nihil privatus error præjudicaret causæ Catholicæ. Demum Theodoretus seipsum videtur explicare; nam postquam dixit, signorum mysticorum naturam manere in sua substantia &c. addit, *ea videri & tangi posse sicut prius*: ergo loquitur de natura accidentium, quam vocat substantiam, non prout hæc opponitur accidentibus, sed quatenus idem significat ac essentia. Id quod etiam dici potest de verbis Gelasii, nempe quòd per substantiam panis intellexerit solum accidentia & species panis: quia in ep. ad Episcopos Piceni ait, *substantiam hominis peccato originali esse depravatam: utique autem non ipsa hominis substantia, quæ remansit integra, intelligi potest, sed accidentia, quæ homini inerant, sunt deperdita.* Vid. Baron. ad an. Chr. 496. Scotus & Cameracensis docuerunt, Transsubstantiationem non clarè probari ex Scriptura, nisi ut declarata ab Ecclesia. Si dicunt, eam non fuisse de fide ante Concil. Lateran. errant; si enim legissent Concil. Rom. VI. sub Gregorio VII. deprehendissent satis clarè definitam.